

9. A rendelet 59. §. 2. bekezdése és a 100. §. nem eleget. Az előjáróságok a közjegyző megkereséseit nem teljesítik pontosan, a rendelet 100 §-a sürgősen teljesítendőknél mondja ezeket és az 59. §. 2. bekezdése a leltározatás esetén kijelenti, hogy az e körüli késedelmet bejelenti a közjegyző a bíróságnak és ez szabja ki a birságot, ez tehát leltározatásra szól és másra nem, így a 100. §-nak nincs elég biztosítéka; nézetem szerint az 59. §. 2. bekezdését törölni lehet és e helyet a 100. §-t meg lehet toldani azzal, hogy késedelem esetén az előjáróság halálesetét fölvevő, leltározó és a kézbesítéseket teljesítő közgei ellen a közjegyző rendbirságot szabhat ki. Ez a közjegyző önállóságát növelni és megkeresései pontos teljesítését eredményezné.

10. Sem a törvény, sem a rendelet nem adott a közjegyzőnek semmi jogot a tárgyalásnál a rend fentartására. Jó, hogy a közjegyzői tekinélly eddig elegendő volt erre, de hátha nem lehet megfékezni ezzel az egyes rakonczátlankodókat, a közjegyzőnek semmi hatalom nincs a kezében ellenük. Vidéken 15—30 paraszt, ember vesz részt egy tárgyaláson igen sokszor; jó volna tehát a rend fentartásáról is gondoskodni

Az 1894. XVI. törvényczikk kitünőségét elvitatni nem lehet ha az mindenütt keresztülvitetik, a tulajdonjogrendezés állandó lesz és jobb lesz a betétszerkeszté-nél is; a hagyaték megvédése gyönyörű része a törvénynek; ilyen jeles törvényünk kevés van, hogy hiányai vannak, hogy téves szakaszai is vannak, az természetes; ember tökéletest nem alkothat, különben is a gyakorlat mutatja meg a törvény jóságát és az tárja fel tévedéseit is. Szerény nézetem szerint ezen jeles törvényünknek a fent kimutatott hiányai vannak, azon segíteni lehet és segíteni szükséges. Vegye kezébe ez ügyet egyletünk és azt hiszem, akkor azokon segítve lesz. Hivjon össze igen tisztelt elnökünk erre a célra egy közgyűlést, beszéljük meg egymással ezen ügyet, vitassuk meg, világosítsuk meg minden oldalról; nem állítom azt, hogy az én javaslatom tökéletes; álljunk elő mindnyájan a tapasztalat által szerzett tudásunkkal és győzzön a javaslatok közül a legjobb. Itt rámutattam ezen kitünő törvényczikknek általam észlelt hiányaira, tévedéseire, ha szükség lesz reá, kész vagyok konkrét javaslattal is föllépni. Addig is, míg ezen törvényczikk reformjával egyletünk foglalkoznék, igen szép volna, ha ezen tisztelt lapban egy kis vitatkozás fejlődne ezen reformra vonatkozólag s ha ezen vitában felfogásom helytelenségéről meggyőznek: kész örömet bevalom legyőzetésemet, mert engem ezen kis cikk megírására nem az egyéni hiúság ösztönzött, hanem ezzel is a közügynek óhajtottam szolgálatot tenni.

Dr. Lipcsey Péter, egri közjegyzői helyettes.

KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkesztő SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt,
fél évre 3 frt.

Megjelenik
havonként 2 szer

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI., Váci-körút 19.

TARTALOM: Kényszer telekkönyvi ügyekben Irta: *Jakab Géza*, kis-kőrösi kir. közjegyző. — A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörökös vagy az özvegyi jog vitás. Irta: *dr. Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes. (Befejezés.) — Az 1894. XVI. t.-cz. 62. és 65. §§-aiól. Irta: *Dr. Lipcsey Péter*, egri kir. közjegyző-helyettes. — A hagyaték tárgyalása, ha az örökösök közül senki sem jelenik meg. Irta: *Dr. Tegzes Gyula*, bpesti kir. közjegyző-jelölt

Kényszer telekkönyvi ügyekben.

Ha e lapok legutóbbi számaiban közölt, s nevezetesen a 21-ik számban véget ért hasonló című cikksorozatnak a közli által egyelőre letett fonalát én is fölveszem, teszem ezt nem csak azért, hogy a fonalszálat jól-rosszul kissé tovább nyujtsam, de teszem főként ama bennem is élő meggyőződés által ösztönözve, hogy ehhez a kérdéshez hozzászólni, ennek igenleges eldöntésében közreműködni valóban „minden közjegyzőnek a legfőbb kötelessége.”

Hát igen — „közreműködni”. Ámde hol a tér, melyen e törekvésünk érvényesülhet; hol az út, melyen eszméink és javaslataink az érvényesülés helyére eljuthatnak?

Kötelességérzetünk bármily élénk megnyilatkozásának ellentétéül, sajnos, legott előtűnik bensőnkben egy másik lehangoló érzet is, mely szinte szánakozó mosolyt ültet arcunkra, s gunyos kicsinyléssel figyelmeztet bennünket a közreműködésre irányuló kötelességtudásunknak ugy ebben, valamint más hasonló kérdésekben is nyilvánuló meddő, fölösleges, vagy éppen céltalan felbuzdulására és hiábavalóságára.

Mert hát valljuk be a száraz és való tény, hogy a magas intéző körök még mindig nem látják be annak szükségét, hogy teszem fel egy oly nagyszabásu jogalkotásnál is, minő a magánjogi kodex megalkotása, a melynek számtalan elágazó szála érintik a közjegyző működési körét; de a nagy anyagnak részlet-

kérdései közül a legtöbb tényleg olyan is, hogy azoknak megállapítandó formái csak a közjegyző hivatásos hatáskörére való tekintettel illeszthetők be a rendszer egészébe összhangzatosan, minők kiváltképpen a perenkívüli jogviszonyok rendezését, a per megelőző jogsegély nyújtásának módját, terjedelmét s alkalmazását hivatvák szabályozni, szóval: a mely kérdések eminenter belevágnak a közjegyzői működési kör területébe, sőt voltaképpen csakis e körön belül mozognak: a nem egyéni vagy kari érdekből, de hivatásuknál fogva a legközelebről érdekelt szakférfiakat, a közjegyzői karnak illetékes képviselőit, a kik szaktudásukkal, gyakorlati tapasztalataiknak bőséges tárházával és a mindennapi életből meritett ismereteiknek jól leszűrődött gazdag anyagával tudnának a nagy mű megalkotásához hozzájárulni, megkérdeznék s meghallgatnák.

Hát bizony az intéző körök nem igen vesznek tudomást még az egyleti életünk körében hangoztatott óhajításainkról s javaslatainkról sem, s nem még akkor sem, ha azokat részletesen kidolgozott s indokolt fölterjesztésekben juttatjuk színök elé. Még kevésbé valószínű tehát, hogy e lapok szerény hasábjain, úgy szólván a magunk legszűkebb körében napvilágra kerülő közérdekű eszméink, véleményeink s javaslataink eljutnak oda. Vagy ha éppen valamely kivételes véletlennél fogva, illetékes szem tekintete olykor reájok vetődik is, legfeljebb jelentéktelen, súly nélkül való, elszigetelt egyéni véleményül méltattatik, a mely fölött napirendre térni szokás.

Bárha így látjuk is a helyzet képét, ám jó, mi tegyük meg mégis kötelességünket s szóljunk a fölvetett kérdéshez. Pedig mégis úgy tetszik nekem, mintha felszólalásunkkal nem egyéb célzt szolgálnánk, csupán azt, hogy magunkat, e lapok olvasóit, kapacitáljuk; holott jól tudom, erre nekünk voltaképpen semmi szükségünk sincs. Mert a módban, kivitelben és a terjedelemben talán lehet eltérés közöttünk; de a lényegben egységes a véleményünk s ez abban összponosul, hogy a telekkönyvi ügyekben a kényszert valamely alakban s bizonyos határok között, igen is, be kell hozni.

Azonban sokak előtt ez az ugynevezett telekkönyvi vagy okirati kényszer valami visszatetsző, sőt félelmet keltő rémfogalom. A nélkül, hogy a vele közelebről való megismerkedésre magunknak fáradságot venni akarnánk, s a nélkül, hogy ezt a forgalomba dobott fogalmat: a „kényszert“ lényege, tartalma és alkal-

mazási módja tekintetében izekre bontanók s ekként vele közelebről foglalkozva, magunknak egy határozott vonásokkal körülhatárolt véleményt alkotnánk arról, hogy voltaképpen mit is értünk magunk — és mit igyekezzünk másokkal is megértetni az ugynevezett „kényszer“ fogalma által, felületes reátekintéssel csak azt konstatáljuk, hogy ez egy olyan jogrend-zavaró fogalom, a melynek még az emlegetésével sem jó a mások nyugalmát zavarni s szépen eloldalgunk a kérdés elől.

Vannak ismét sokan, a kik, ha a „kényszer“ szót hallják, rögtön visszavágnak a stereotip ripozztal: „hát az egyén szabadsága?!“ Igen, a szabadság; a mely az önjogu egyén magánjogi viszonyainak a saját tetszése szerint való alakításában sem tür meg semmiféle statuált korlátot; tehát törvény nem szabhatja meg azt, hogy az ügyfél ügyletének írásba foglalása végett kénytelen legyen bizonyos, erre a célra kijelölt hivatásos funkcionáriusokhoz fordulni.

Hát ez kétségtelenül plauzibilisnek látszó érv. De vizsgáljuk közelebről. Kétségtelenül igen becses érték és lehetőleg minden állami beavatkozástól meg is óvandó az egyén szabadsága. Ám mégis el kell ismernünk, hogy kell lenni és van is egy magasabb rendű szempont, a melynek szükségképpen kell, hogy az egyén magát alárendelje, s ez: a közérdek védelme és jogos érvényesítése. Erre pedig már egyedül az állam hatalomra hivatott, de erejénél fogva is egyedül alkalmas tényező. És ha látjuk azt, hogy az államhatalom, az egyénnek emberi és állampolgári szabadságát egyaránt, az állam érdekéből, e legmagasabb végcélból, a társas érintkezés, a közgazdaság, a közegészség, az erkölcsiség, a népnevelés, szóval, az emberi társadalom életnyilvánulásának minden mozzanatában jelentkező ethikai nagy igényeknek minél fokozatosabb fejlesztése és kielégítése tekintetéből, minden irányban s az életműködés minden vonatkozásában szüntelenül és folytonosan korlátozza, ha tehát az államnak az egyéni szabadságot korlátozó eme szelid nyomását és gyámkodását mindeme nagy területkörökben nyugodtan türjük, sőt természeseznek is tartjuk: én megvallom, nem vagyok képes belátni azt, hogy az egyénnek amazoknál semmivel sem magasabb rendű, avagy érintésre érzékenyebb jogában: a magánjog különböző viszonylataiban, az abszolút szabadságnak kellene érvényesülnie, hogy tehát ez a jog egy okszerű s minden esetben az egyénnek csak hasznára való korlátozást nem türne meg.

Annnyival kevésbé tudom ezt belátni, mert hiszen a cél, a mely e kényszert követeli, tudniillik a hitellekkönyvek rendben-tartása s különösen a bejegyzett tulajdonosnak a tényleges birtokossal való állandó egyezése s ennek következetes fenntartása: eminens állami érdek. S végül annyival kevésbé tudom én az ugynevezett telekkönyvi kényszertől való elvi irtózást méltányolni, mert hiszen jól tudjuk, hogy népünk nagy zöme még korán sem eléggé érett arra, hogy vagyongji érdekeit kellő módon megvédeni s az érdekeinek keresztülvitelére felhasználható törvényes utakat és módokat ellenőrizni képes lenne: állami érdek tehát arról gondoskodni, hogy a járatlan és könnyen félrevezethető nép megóva legyen tudatlan, lelkiismeretlen és részrehajló zugirászok és más avatatlan okiratgyártók veszélyes és kapzsi üzemeitől, a népnek tehát mellőzhetetlenül szüksége van az államnak jótékony gyámkodására, mely semmiképen sem nehezedik az egyénre nyomasztó sulylyal, egyszerűen csak biztosan vezeti abban az irányban, a melyen haladnia kell, hogy a szabadon és korlátlan jogkörében létesített ügyleteit a közérdek sérelme nélkül, de egyuttal a saját érdekeinek is biztos megvédeése mellett s jogainak veszélyeztetése nélkül lebonyolíthassa.

Igy értelmezem én az ugynevezett telekkönyvi kényszert, s ha most már az elmondottakból a saját egyéni nézetemet kell kifejezésre juttatnom, az rövid körülírással akképpen szól: hogy a telekkönyvi bejegyzések tárgyát képező jogügyletek érvényességének elengedhetetlen föltétele legyen a közjegyzői közreműködés. A közjegyző közreműködésének megkerülésével írásba foglalt ügyletek tehát egyáltalában alkalmatlanok legyenek arra, hogy az azokban megállapítani, s érvényrejuttatni célzott jogviszonyok érvényesítéséhez az állami igazságszolgáltatás egyáltalában jogsegélyt nyújthasson.

(Folytatás következik.)

A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörökösi vagy az özvegyi jog vitás.

Irta: dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes.

(Vége.)

Más ingóságok hasznélvezete csakis azoknak birtoklása által lévén lehetséges, itt tulajdonképen biztosítási intézkedésekről szó nem lehet, mert azok egyszerűen az özvegy birtokába bocsá-

tandók. Isten fordítva az örökösök kérhetnek az özvegytől biztosítást, ha a vagyon állagát pusztulni hagyja.

Az ugynevezett elhasználható dolgok (étel, italművek, készpénz stb.) az özvegy tulajdonába mennek át (usus fructus irregularis), itt is tehát az özvegy csak birtokba bocsátást, és nem biztosítást követelhet.

Másként áll ismét a dolog, ha az özvegyi jog tartalmát nem a hasznélvezet képezi, hanem bizonyos egyéb konkrét jogok, például eltartás, ebben az esetben az özvegy csakis azt követelheti, hogy az ő tartása költségeinek megfelelő évi járadék biztosítassék megfelelő tőkeösszeg letétele által, itt tehát özvegyi jogának biztosítására nem kérheti a hagyatéki vagyonnak birtokba bocsátását.

A biztosítás módja legegyszerűbb s legkönnyebb, ha a vagyon telekkönyvi jogokból áll, mert ez esetben az özvegyi jog egyszerű telekkönyvi bejegyzéssel biztosítható.

Ha jelzálogos követelések tartoznak a hagyatékhoz, azokon az özvegyi jog a megfelelő tartalommal alzálogjog bekebelezése által biztosítandó. Ezen kifejezés „alzálogjog“ tulajdonképen nem helyes, mert zálogjog csakis készpénzbéli követelés tekintetében kebelezhető be, helyesebb tehát azt mondani, hogy a jelzálogos követelésre felülkebebelezendő az özvegyi jog.

Az özvegyi jog mindig bekebelezés által biztosítandó, sohasem előjegyzés által. Dr. Jancsó ezzel ellenkező nézetet van s úgy véli, hogy oly esetben, midőn az özvegyi jog vitássá vált, az csak előjegyzés által volna biztosítandó, az özvegy köteles lévén az előjegyzést per útján igazolni. Nézetem szerint ez nem helyes, mert vagy elismeri a hagyatéki bíróság az özvegynek vitás özvegyi jogát s akkor az teljes mérvben biztosítandó, jogában állván az ellenérdekű félnek az özvegyi jogot a törvény rendes útján megtámadni s ehhez képest annak telekkönyvi kitorlását kérni, vagy pedig nem ismeri el a hagyatéki bíróság a vitás özvegyi jogot s akkor annak biztosítása is, mint indokolatlan, teljesen mellőzendő, jogában állván az özvegynek özvegyi jogot a törvény rendes útján érvényesíteni s ehhez képest annak telekkönyvbekebelezés által való biztosítását kérni. Helytelen volna azonban az előjegyzés megengedése által bizonytalan függő helyzetet teremteni.

V. A vitás igények érvényesítése.

Az örökösödési eljárás során felmerülő vitás igények érve-

nyesítésének két utja van: egyik a perre utasítás, másik a törvény rendes útjára utasítás, mely kettő között éles megkülönböztetést kell tennünk.

A perre utasítás abból áll, hogy valamelyik fél (a perre utasított) igényeit bizonyos záros határidő alatt érvényesíteni köteles per útján, a mely záros határidő elteltéig a hagyaték átadása felfüggesztetik s a hagyaték csak akkor adható át, ha ezen idő alatt a perre utasított fél meg nem indította. Vagyis a perre utasításnak a hagyaték átadására felfüggesztő hatálya van. Ez esetben a záros határidő alatt megindított per mintegy az örökösödési eljárás keretén belül folyik le, abba beilleszkedik mint annak egyik momentuma, mint az eljárás folytonosságának egyik láncszeme, az eljárás csak az örökösödési per befejezése után történő hagyatékátadással nyervén végbefejezést.

A törvény rendes útjára utasítás esetén a vitás igények az örökösödési eljárás keretén kívül érvényesítendők, úgy, hogy ezen esetben az indítandó per a hagyaték átadását nem akadályozhatja meg, annak megindítása ugyanezen okokból záros határidőhöz kötve nincs is, a per az elévülési határidőn belül (32 év) mindig megindítható lévén.

A törvény rendes útjára való utasításnak egyik minősített fajtáját írja elő az 1894. XVI. törvényczikk 83. §-a, midőn a per megindítása vagy meg nem indítása a hagyaték átadását nem befolyásolja ugyan, de attól a vitás igények tekintetében az örökösödési eljárás keretén belül foganatosított némely biztosítási intézkedések fentartása vagy megszüntetése függ. Csak természetes, hogy ebben az esetben is per megindítása szintén záros határidőhöz van kötve, a meg nem indítás a megfelelő joghátrányokat vonván maga után, ámde azért ezt nem szabad a perreutasítással azonosítanunk, mert annak főkritériuma, hogy a hagyaték átadását felfüggeszti, itt fel nem található.

Melyek már most azon igények, melyek perreutasítással s a melyek a törvény rendes útján érvényesítendők? Perreutasításnak csakis vitássá vált örökösödési igények érvényesítése esetén van helye, s mivel az ingatlan hagyományos az örökösödési eljárás szempontjából szintén örökösnek tekintendő, a vitássá vált ingatlan hagyomány érvényesítése esetén is. Ezekben az esetekben ugyanis hagyaték-átadó végzés egyáltalán nem is volna hozható, nem lévén megállapítható, kit illet az illető dolog tulajdonjoga.

Minden más esetben az igénylő fél a törvény rendes útjára utasítandó.

Igy például előfordulhat az eset, hogy egy harmadik személy nem öröklés jogcímen, hanem valamely más képzelhető jogcímen az egész hagyatéki vagyron tekintetében tulajdonjogi igényét bejelenti. Itt nem azon eset értendő, mely a törvény 5. §-ában is fel van említve, midőn valamelyik örökös a már megnyitott örökséget valakire átruházta, mert ebben az esetben felmerülő vita esetén világosan rendeli a törvény, hogy perreutasító végzés hozandó, hanem oly eset értendő, midőn a tulajdonjog az örökösök s az igénylő közötti valamely jogviszonyból származtatik. Így például éppen egy budapesti királyi járásbiróság előtt történt az eset, hogy valaki az egész hagyatékra tulajdonjogi igényét bejelentette azon az alapon, hogy azt örökösök tőle elsikkasztották s e tényt a büntető bíróság ítéletével igazolta is. Nézetem szerint különbséget kell tennünk ily esetben, hogy az igénylő tulajdonjoga közokiratilag vagy esetleg birói ítélettel minden kétséget kizárólag igazolva van-e vagy sem? Ha ilyképen igazolva nincs, az igény a hagyaték tárgyalás során figyelembe nem vehető s az illető igényét csakis a törvény rendes útján érvényesítheti. Más az eset, ha az igény ilyképen igazolva van, mint például a fenti esetben. Ekkor az igénynek hely adandó s a hagyaték az örökösnek át nem adható tulajdoni joggal, tekintettel arra, hogy az más tulajdonát képezi s igénylővel szemben az örökös utasítandó nem perre, — mert itt nem örökösödési igényről van szó — hanem a törvény rendes útjára. Czélszerű azonban ily esetben a hagyatéki vitás vagyron biztosítása tekintetében hivatalból intézkedni s a netán birói letétben levő értékek kiutalványozását megtagadni, vagyis a hagyatéki bíróság igénylő tulajdonjogának elismerése mellett a vagyont az igénylőnek adja át, de egyidejűleg intézkedik az örökös állítólagos igényeinek biztosítása iránt. Természetes azonban, hogy ebben az esetben a törvény rendes útjára utasítás minősített esete alkalmazandó, vagyis az örökös oly szankcióval utasítandó a törvény rendes útjára, hogy a mennyiben keresetét záros határidő alatt meg nem indítja, a biztosítási intézkedések megszüntetetté fognak.

Ez itt előadott eseten kívül a törvény rendes útján érvényesítendők a közszerzemény, női vagyron kiadása iránti igények, nem különben a netáni hagyatéki hitelezők, hagyományosok stb. el nem ismert igényei.

Ezek után, mint előzmények után, már most áttérhetünk röviden annak a tárgyalására, mikép érvényesítendők a korábbi fejezetekben tárgyalt s vitássá vált igények: a köteles részhez való, hagyományi utóöröklési s özvegyi jog.

1. a köteles részhez való igény határozottan örökösödési igény, ha tehát e tekintetben vita támad, rendszerint perreutasító végzés hozandó és pedig a 85. §. értelmében mindig a köteles részre jogosult örökös utasítandó perre a végrendeleti örökösrel szemben. A perreutasítás alól kivételt képez a 77. §-ban szabályozott s már tárgyalt eset, ha a köteles részre jogosult az általa követelt összeget megjelölve, az örökösök ennek biztosítása mellett perre utasítás mellőzésével a hagyaték átadását kéri. Ebben az esetben ugyanis a köteles részre jogosult igényével a törvény rendes útjára utasítandó. Hogy azonban a biztosítási intézkedések ne a köteles részre jogosult kényétől függő ideig korlátozzák az örökösöt a hagyatéki vagyon feletti szabad rendelkezési jogban, a meddig a köteles részre jogosultnak a pert megindítani s lefolytatni méltóztatik, ennél fogva helyén van, hogy ebben az esetben a törvény rendes útjára utasítás minősített esete alkalmaztassék. Azért rendeli a 83. §. hogy: „ha a hagyaték átadásával kapcsolatban a 77. §. értelmében a köteles részre jogosultaknak biztosítására szolgáló intézkedések történtek és a köteles részhez való jog vitás: a hagyatéki bíróság az örökös kérelmére az e tárgybeli végzés vételétől számított legalább 30 és legfeljebb 60 napi záros határidőt tűz ki, hogy ez alatt a köteles részre jogosított a köteles rész érvényesítése iránt keresetet indítson s ennek megtörténtét a hagyatéki bíróságnál a kitűzött határidő lejártától számított nyolcz nap alatt igazolja. Ha ezt nem teszi: az örökös újabb kérelmére a telekkönyvi hatóság a köteles résznek biztosítására szolgáló zálogjogi bekebelezésnek törlése végett megkeresendő, a másnemű biztosítás pedig feloldandó.“

A törvény ugyanazon szakaszban még következőleg intézkedik:

1. A zárhatáridőt kitűző végzés a köteles részre jogosítottnak az első végzések kézbesítésére a törvénykezési rendtartásban meghatározott módon kézbesítendő. A zárhatáridőt kitűző végzés ellen felfolyamodásnak helye nincsen. Ha a kézbesítés csak ügygondnok-rendeléssel kapcsolatban történhetnék meg, a telekkönyvi bejegyzés törlése iránti megkeresésnek és a biztosítás feloldásá-

nak akkor van helye: „ha a köteles részre jogosított a keresetet a bíróságnál kifüggesztendő, a 71. §. szerint illetékes számhatóságnak megküldendő és a hivatalos lapba egyszer beiktatandó hirdetményben kitűzött három havi határidő alatt sem indítja meg s ezen hirdetményi határidő lejártától számított nyolcz nap alatt annak megindítását a hagyatéki bíróságnál nem igazolja. A hirdetmény közzétételére és a hirdetményi határidő számítására az 54. §. szabályai azzal alkalmazandók, hogy a hivatalos lapban való közzétételnek csak akkor van helye, ha a köteles részként követelt összeg 1000 koronát meghalad.“

„A köteles rész biztosításául szolgáló telekkönyvi bejegyzés törlése vagy másnemű biztosítás feloldása nem akadályozza, hogy a köteles részre jogosított jogát az örökös ellen az elévülési határidőn belül érvényesítse.“

2. Midőn a hagyományi jog válik vitássá, különbséget kell tennünk, vajon a hagyomány tárgya ingatlan-e vagy ingó? Miután az ingatlan hagyományos az örökösödési eljárás szempontjából örökösnek tekintendő, ennél fogva az e tekintetben felmerült vita esetén perreutasításnak van helye és pedig a 85. §. értelmében az örökösrel szemben mindig az ingatlan hagyományos utasítandó perre. Ezen perreutasítás azonban a többi hagyatéki vagyonnak átadását nem akadályozza. Másként áll a dolog az ingó hagyományossal, a kinek igénye nem lévén szorosan vett örökösödési igény, hanem inkább az örökösrel szemben fennálló követelési jog, felmerülő vita esetén a hagyományos által támasztott igények a hagyaték átadását nem akadályozzák s a hagyományos igényeit csakis a törvény rendes útján érvényesítheti.

Itt is előfordulhat azonban az eset, hogy az ingó hagyományosnak — még ha ezen joga vitássá vált is — a 82. §. értelmében a hagyomány biztosításához vált joga s a biztosítási intézkedéseket a hagyatéki bíróság el is rendelte. Ebben az esetben ismételtén előáll a minősített esete a törvény rendes útjára utasításnak, vagyis a hagyományos záros határidő alatt köteles keresetet megindítani, ellenesetben a foganatosított biztosítási intézkedések feloldatnak. Ugyanazon okból a törvény 83. §-ában a köteles rész vitás volta esetén a köteles részre jogosulttal szemben alkalmazott eljárást az ingó hagyományossal szemben is alkalmazni rendeli.

3. az utóörökös i jog vitássá vált esetére a törvény

nem tartalmaz intézkedéseket, hogy ezen vitás igény miképen érvényesítendő, perreutasításnak vagy a törvény rendes útjára utasításnak van-e helye? Igaz ugyan, hogy a 78. §. utolsó bekezdésében a következők foglaltatnak: „ugyanezek a szabályok (tudniillik a vitás utóöröklési jog biztosítása) alkalmazandók akkor is, ha az örökösödési jog nem vitás, hanem csak az utóörökösödés képezi vita tárgyát és az örökös — perreutasítás mellőzésével — a hagyaték az utóöröklési jog biztosítása mellett leendő átadását kéri“, a miből az következne, hogy a mennyiben az utóöröklési jog tekintetében vita merül fel, a hagyaték az örökösnek át nem adható, hanem perreutasító végzés volna hozandó, melylyel az utóörökös az első örökössel szemben perreutasítandó volna, a mi alól egyedüli kivételt azon eset képezne, ha az első örökös az utóöröklési jog biztosítása mellett a perreutasítás mellőzésével a hagyaték átadását kéri. Tekintettel azonban arra, hogy a 85. §. a perreutasítandó igényjogosultak között az utóörököst sehol sem említi, pedig mindenütt, a hol valamely rendelkezést az utóörökösre is alkalmazni kíván, azt mint ilyent külön kiemeli; tekintettel továbbá arra, hogy az utóörökös jogállása épenséggel nem azonos az örökös jogállásával, hogy az utóörökösnek még abban az esetben is, ha igénye elismertetik, a biztosításon kívül több joga nincsen, ő csak egyszerű várományos, arra az eredményre kell jutnunk, hogy az utóöröklés tekintetében felmerülő vita a hagyaték átadását nem akadályozhatja, az utóörökösnek csakis az a joga van, hogy utóöröklési jogának — a mennyiben az kellőképp valószínűsítve van — biztosítását követelhesse. Maga a vitás utóöröklési igény csakis a törvény rendes útján érvényesíthető, itt is azonban alkalmazandó volna a netán foganatosított biztosítási intézkedésekre való tekintettel a törvény rendes útjára való utasításnak a 83. §-ban szabályozott minősített esete, vagyis a 83. §. rendelkezései kiterjesztésként az utóöröklési jog vitás volta esetén is alkalmazandók volnának.

Az utóörökösödés kérdésében felmerülő per egyszerű praesudicialis per, mely marasztalásra nem irányulhat, hanem csak egyszerűen az utóöröklési jognak elismerésére. Az utóörökös jog még nem nyilván meg, csak mint várományi jog érvényesíthető, melynek még megnyílása is esetleg kétséges lehet. Itt tehát nincs meg a ratio juris arra nézve, hogy a hagyaték a kétségkívüli örökösnek át ne adassék s ő azon joghátránynak

kitétessék, mikép a hagyatékot az átöröklés tekintetében felmerült vita eldőltségig birtokba ne vehesse. Hiszen ebben az esetben az örökösnek a hagyatéki vagyontárgyához való tulajdonjoga kétségtelen, csakis ezen tulajdonnak az utóöröklés által való korlátozása vitás. Másképp áll a dolog akkor, midőn egy és ugyanazon vagyontárgyat ketten tulajdonjoggal igényelnek s a per van csak hivatva eldönteni, kit illet a tulajdonjog s így arra nézve peren kívüli úton határozat nem hozható, a mint az az örökösök vitája esetén fordul elő. Hiszen akkor még sokkal több ratiója volna annak, hogy a vitás hagyományi jog esetén hozassék perreutasító végzés, mert ez esetben legalább tényleg lehet a tulajdonjogok tekintetében összeütközést találni, mert pl. az elhagyományozott ingóság tulajdonjogilag illeti a hagyományost, itt tehát egy az örökös halálával tényleg megszerzett és nem virtuális jogról van szó.

4. Az özvegyi jog, a mennyiben vitássá vált, csakis a törvény rendes útján érvényesíthető, a mint az a 81. §-ból is következik, mely kimondja, hogy az özvegyi jog tekintetében felmerült vita a hagyaték átadását nem akadályozza.

A 81. §-ból azonban az következne, hogy az özvegygyel szemben mindig az örökösök volnának a törvény rendes útjára utasítandók. Már fentebb az özvegyi jog tárgyalásánál rámutattam a törvény tévedésére, hogy az özvegyi jog tekintetében felmerülhető vitás esetek egyik konkrét esetét általánosítja s itt csak arra utalok.

A valóságnak megfelelő tény azonban az, hogy igen sok esetben igényeivel maga az özvegy lesz a törvény rendes útjára utasítandó az örökösökkel szemben.

A hagyatéki bíróságnak ugyanis az özvegyi jog tekintetében felmerülő vita esetén az a feladata, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján megállapítsa a törvényes álláspontot s abban az esetben tehát, ha az özvegy többet követel, mint a mennyit törvényeink s a bírói gyakorlat alapján követelni jogosítva van, az örökösökkel szemben az özvegy utasítandó a törvény rendes útjára; hogy ha azonban viszont az örökösök nem akarják az özvegynek megajánlani azt, a mihez törvényeink s a joggyakorlat szerint joga van, akkor a bíró az örökösöket köteles az özvegygyel szemben a törvény rendes útjára utasítani. Ezt az elvet csak egész általánosságban lehet felállítani, miután az egyes kon-

krét esetek felsorolása azoknak sokféleségénél fogva meddő dolog volna.

* * *

Ezzel befejeztem értekezésemet, s ha azzal újat nem nyújtottam is, de úgy vélem mégis, hozzájárultam a fenn tárgyalt kérdéseknek nagyobb megvilágításához, a mely kérdések tekintetében a gyakorlati életben sokszor a legnagyobb fogalomzavarral találkoztam. Megnyugvásomra szolgál azonban, hogy habár újat nem nyújtottam is, de tudtommal hazai iróink közül a kérdéseket az általam tárgyalt szempontból eddig még senki sem tárgyalta.

Az 1894. XVI. t. cz. 62. és 65. §-airól.

Dr. Szily Ferencz budapesti közjegyző-helyettes ur a Közjegyzők lapja 21. számában azt a kérdést törekszik megfejtetni, hogy mi történjék akkor, ha az öröklési eljárásban a tárgyaláson első idézésre senki sem jelenik meg az örökösök közül és azt mondja, hogy ez esetre a törvény elfelejtett intézkedni. A kérdést az ügygondnokrendelés által gondolja megoldottnak, e közben panaszkodik, hogy ily fontos kérdésnél épen a közjegyzőket nem hallgatja meg az igazságügyminiszter ur.

Miután dr. Szily Ferencz helyettes urnak véleményét tévesnek, az örökösökre és az öröklési eljárásra is hátrányosnak tartom, kötelességemnek vélem ez irányban nézeteimet kifejtteni.

Igaz, hogy a minister ur ő exellenciája ez irányban a bírák véleményét kívánta megtudni; de ezt, — ha az ügy histórikumát tudjuk, — nem lehet mellőzésnek venni a közjegyzőkre.

Ugyanis a budapesti királyi ítélő táblához tartozó egyik járásbiróság a hagyatéki ügyeknél levő nagy restantia egyik okául azt hozta fel, hogy az öröklési eljárásról szóló törvény a fentebbi esetre nem intézkedett; így ez irányban épen ezen tábla tett fölterjesztést a minisrer urhoz. Természetes, hogy ahhoz a táblához intéz leiratot a minister ur, hogyha ennek az egy járásbiróságnak ez a felfogása, mi a többinek ugyanazon tábla területén. Ebben én a közjegyzőkre nézve mellőzést nem látok. Ha valamelyik kamara tett volna ez irányban fölterjesztést, szintén kapott volna ilyen leiratot, de azt a kamarák, igen helyesen, fölöslegesnek tartották. Nálunk pedig ebben a kérdésben az történt, hogy bennünket meghallgattak, véleményünket kikérték s azt megadtuk; felfogásunkat és az általunk követett gyakorlatot helyeselték.

Princzipálisom és én azon esetben, ha senki sem jelenik meg az első idézésre, a 62. és 65. §-okat alkalmazzuk, mert ezen szakaszok erre az esetre is intézkednek világosan, a 63. §-t pedig sohasem, mert az már világosan föltételezi, hogy valamelyik örökös megjelenjék az első idézésre és a másikkal öröklési igényét el ne ismerje.

A helyettes ur egész értekezése oda konkludál, hogy a 62. §-t csak akkor lehet alkalmazni, ha a megjelent örökösök a meg nem jelent örökös öröklési jogát és hányadát elismerik, a 63. §-t pedig akkor, ha el nem ismerik.

A 62. §-ra nézve felfogása teljesen téves, mert a 62. §. azt mondja: „Az az örökös, a ki szabályszerűen meg volt idézve és meg nem jelent, ha örökösödési joga és annak hányada nem vitás, a tárgyalást vezető királyi közjegyző által az őt illető s az örökös társak által elismert hányadnak közlése mellett egy újabb határnapra idézendő azzal, hogy ha személyesen, vagy meghatalmazottja által meg nem jelenik, a tárgyalást az ő távollétében is meg fogják tartani annak eredményéhez képest az örökség osztatlanul vagy körülményekhez képest az 59. §. alkalmazása mellett egészben, vagy részben megsztva fog átadatni, stb.

A 63. §-t pedig azon esetben, ha senki sem jelenik meg első idézésre a tárgyaláson, egyáltalán nem is lehet alkalmazni, mert ezen szakasz azt mondja: „Ha a meg nem jelent örökös öröklési igényét a megjelent örökösök el nem ismerik stb.“ A 63. §-ról sem a táblai, sem a törvényszéki megkeresés nem szól, de nem is szólhat, mert azzal a fölvetett kérdést megoldani nem lehet, az a kérdéshez nem tartozik és így annak a t. cikkben való felemlitése czéltalan.

Az öröklési eljárási törvény a 63. §-ban világosan kifejezte, hogy az örökösök közül valaki megjelenjék és a másik jogát el ne ismerje; míg a közvetlen előtte levő 62. §-ban általánosan örökösökről beszél, a ki meg nem jelent s örökösödési joga s annak hányada nem vitás. Természetes tehát, hogy ezen két szakasznál levő éles különbözőség a másodszori idézés alapjára nézve megadja a választ a fölvetett kérdésre nézve, mert ha a törvényhozó a 62. §. szeri. ti. idézés föltételül azt követelte volna, hogy az örökösök közül megjelenjék valaki, akkor ezt, mint a 63. §-nál, megtette, itt és kifejtette volna. De azt nem tette; sőt a 62. §. idézés föltételül csak azt tűzte ki, hogy a meg nem jelent örökös

öröklési joga és annak hányada nem vitás; ez pedig mindaddig, míg azt valaki kétségbe nem vonja, vitássá nem válik, mert vita csak ott lehet, a hol valaki állít valamit, a másik pedig tagad, egészben, vagy részben valamit el nem ismer.

A törvény a 65. §. szerinti idézésre nézve pedig különbséget tett ugyan, hogy a köteles részre jogositottnak köteles részhez való joga vitás-e vagy nem vitás. De itt, — igen helyesen, — nem kövelelte meg, mint a 63. §.-nál világosan kitette, hogy a meg nem jelent köteles részre jogositottnak, ezen jogát a megjelentek elismerjék, vagy ne ismerjék el, vagyis, hogy valaki megjelenjék az első idézésre és ez irányban a tárgyaláson nyilatkozatot tegyen; mert a köteles részre jogositott eme jogát már az örökgyó is vitássá tehet, ha őt végrendeletében kitagadta; ha pedig arra szorította, akkor az nem vitás, míg valaki kétségbe nem vonja. Elismerem, hogy a 62. §.-nak azon kitétele, hogy: „az örökgyó társak által elismert hányad közlése mellett,“ kiterjesztő magyarázatra szorul; de ezt a kiterjesztő magyarázatot meg kell tennünk, mert azt kell néznünk, hogy a 62. §. szerinti idézésnek az alapja meg van-e? Már pedig mivel ennek az alapja az, hogy az örökgyó szabályszerűen meg legyen idézve és ne jelenjék meg és hogy örökgyósi joga s annak hányada ne legyen vitás; ez az alap pedig akkor, midőn első idézésre az örökgyók közül senki sem jelent meg és így egymás örökgyósi jogát s annak hányadát vita tárgyává nem tették, kétségbe nem vonták, meg van, tehát a 62. §. szerinti idézésnek meg kell történni. Itt természetes vélelmezni kell az örökgyók akaratát; már pedig az akkor, midőn az első idézésre meg nem jelennek, más nem lehet, mint az örökgyó öröklési jogának és annak hányadának elismerése. Kérdémost már az, mi legyen ezen hányad? Nézetem szerint az örökgyó a végrendeleti, vagy ha az nincs, a törvényes öröklés szerint illető rész. Felfogásom szerint a törvény ezen 62. §-a világosabb volna, hogy ha „az örökgyó társak által elismert hányad“ szavak helyett „nem vitás hányad“ szavak foglaltatnának és ha e szavakat már minden áron meg akarják korrigálni, a korrigeió szerintem csak ezen pár szóra terjedhet ki, a 65. §. pedig egyáltalán nem szorul korrigeióra.

Kérdés tárgyát tehát csak az képezheti, hogy mikor kell a 62. §-t és mikor a 65. §-t alkalmazunk.

Ha az első idézésre senki sem jelenik meg, néznünk kell azt, vajon a 65. §. alkalmazható-e?

A 65. §. csak akkor alkalmazható, ha köteles részről van szó, akár vitás ez, akár nem; tehát akkor, ha örökgyó a köteles részre jogositottat köteles részére szorította és ekkor a 65. § első bekezdése szerint kell idézni; vagy pedig kitagadta és ekkor a 65. § bekezdése szerint kell idézni, az örökgyó azonban ez esetben is a 62. § szerint idézendő, mert az ő öröklési jogát és annak hányadát mind az ideig nem vont a kétségbe senki; ha azután a 65. § 1. bekezdése értelmében ügygondnok jelenik meg helyette, világosan intézkedik a törvény, mit kell tenni a bíróságnak. Az örökgyó akár megjelenik, akár nem, érdeke meg van védve, mert az ügygondnok joga csak a köteles részre terjedt ki.

Ha tudjuk, hogy a 65. § szerinti idézésnek helye nincs, vagy ha van is és azokat a szerint idézzük, a többi örökgyót a 62. § szerint kell megidézni.

Mi egy pillanatig sem voltunk zavarban, hogy mit tegyünk, ha az első idézésre senki sem jelent meg; mert mindig azt néztük, hogy meg van-e az alapja a 62. vagy 65. § alkalmazásának és mert láttuk azon éles megkülönböztetést a 63. § és másrészt a 62., 65. § közt, mivel a 63. §-nak alapja éppen az, hogy valaki az örökgyók közül megjelenjék, míg a 62., 65. § erről egy árva szót sem szól. Bíróságaink az általunk követelt gyakorlatot elfogadják és igen helyesen; mert az a törvény helyes értelmezésén alapul.

Világos tehát, hogy a törvény igenis intézkedett arra az esetre, ha az első idézésre senki sem jelenik meg a tárgyaláson, a 62. és 65. §-ok által és dr. Szily Ferencz közjegyző-helyettes ur által javasolt gondnok, pláne két gondnokrendelésre szükség nincs, legfeljebb a 65. § 1. bekezdése esetén kell gondnokot rendelni, de azt a törvény előírja. Ezen gondnokrendelések által éppen azon szegény népet sujtánánk, a melyeknek betevő falatja is alig van és legtöbbször éppen a költség és a munkamulasztás okozza s nem rosszakarat a tárgyalástól való vonakodását; mert az ügygondnokságot ingyen senki sem vállalja el, már pedig például ott, hol az örökgyó két forintot örököl, hogyan fizessen a gondnoknak három forintot és így tovább.

Az én javaslatom dr. Szily Ferencz uréval szemben ez irányban csak pár szóra terjed, ezt is csak a kétségek kizárása céljából gondolom czélszerűnek; én ugyanis a 62. § 1. bekezdésében ezen szavak helyett: „az örökgyó társak által elismert“, ezenszavakat iktatnám e §-ba: „nem vitás“. Mert nézetem szerint e

szavak konfundálhatnak egyeseket a 62. § alkalmazhatóságára nézve.

Dr. Lipcsey Péter,
egri közjegyző - helyettes.

A hagyaték tárgyalása, ha az örökösök közül senki sem jelenik meg.

E lapok legutóbbi számában a fenti cím alatt tárgyalt kérdés valóban egyike azon kérdéseknek, a melyeknek sürgős rendezése igen kívánatos; mert a jelenlegi különféle s inkább kísérletező gyakorlati eljárások — a midőn tulajdonképen az illető hagyatéki bíró egyéni felfogásától függ, hogy a közjegyző által követett eljárást elfogadja-e vagy újabb eljárást rendeljen el — hátrányára vannak ugy a közjegyzőknek, mint az örökösöknek, de meg a nyilvánkönyvek rendbentartásának is. E kérdés rendezésének szüksége talán legjobban itt a fővárosban érezhető; mert itt leggyakrabban fordul elő azon eset, hogy a vidékről feljött tanuló, cseléd, munkás stb. elhalván: vidéken lakó örökösei a rendesen csekély értékű hagyaték tárgyalására nem jelennek meg. Miután pedig a hagyaték okvetlenül letárgyalandó, az eljáró közjegyzőt terheli valamely tárgyalási módnak kitalálása és alkalmazása.

A mi a felhozott s jelenlegi gyakorlati eljárásokat illeti: a legegyszerűbb, de szerimtem a legszabálytalanabb is azon eljárás, a midőn a kész tárgyalási jegyzőkönyv aláíratás végett a községi jegyzőnek küldetik el. Mert ily esetben a hagyatéki tárgyalást tulajdonképen a községi jegyző tartja meg, a mi nem szólva másról, a törvénynyel homlokegyenest ellenkezik. Helyesebb eljárás ugyan, ha a közjegyző a hagyatéki tárgyalás megtartása céljából megkeresi az örökösök lakhelye szerint illetékes közjegyzőt, de miután ezen, tisztán a kölcsönös szivességre és kollegialitásra támaszkodó eljárásra a törvényből, per analógiam sem lehet semmi alapot találni, ennél fogva szabályosnak — legalább jelenlegi formájában — ezen eljárás sem tekinthető.

A jelenlegi gyakorlati eljárások között nézetem szerint a törvény intenciójának még legjobban megfelel a 62. és 63. §§-nak per analógiam a kiterjesztő magyarázattal való azon alkalmazása, hogy a közjegyző az első tárgyaláson meg nem jelent örökösökkel, a második tárgyalásra szóló idézésben tudatja, hogy meg nem

jelenésük esetén — a rendelkezésére álló adatok alapján — mi módon fog a hagyaték részükre biróilag átadatni. A midőn tehát a budapesti kir. törvényszék elnöke 3762/1899. számú körlevelében az 1894: XVI. t.-cz. 62. és 63. §§-ra utalva hívja fel jelentéstételre a járásbiróságokat: nézetem szerint az egyedüli oly szakaszokra hivatkozott, a melyekből — per analógiam — a gyakorlatban jelenleg követhető s követendő eljárásra némi támpontot lehet szerezni. Igaz ugyan, hogy a 62. és 63. §§-ok feltételezik, miszerint a tárgyaláson legalább is egy örökös megjelent és az öröklésre vonatkozólag nyilatkozott legyen, de azt hiszem, hogy a midőn a jelzett szakaszokat per analógiam a kiterjesztő magyarázattal akarjuk alkalmazni, — akkor a feltételezett egy örökös jelenlétének szükségességéhez stricte nem lehet ragaszkodni és a megjelent egy örökösnek az öröklésre vonatkozólag tett nyilatkozata helyett bátran oda állitható az eljáró közjegyző által a rendelkezésére álló adatok alapján megállapított öröklési rend. Mert valamint a megjelent örökös által előadott nyilatkozat, illetve öröklési rend a 62. és 63. §§-ok szerint egyelőre csak tervezet, — ugy a közjegyző által felállított öröklési rend is egyelőre csak az adatok alapján felállított tervezet, a mely véglegessé akkor lesz, ha az újabb tárgyaláson az örökösök nem jelennek meg, illetve ha az elmulasztott tárgyalási határnaptól számított 30 nap alatt igényüket keresettel nem érvényesítik. Szerintem tehát a meg nem jelent örökösök nyilatkozata a közjegyző nyilatkozatával, illetve az általa felállított öröklési tervezettel helyettesíthető; s így a 62. és 63. §§-ok kiterjesztő magyarázattal alkalmazhatók addig, a míg a kérdés szabályozást nem nyer.

Elismerem, hogy ez a kiterjesztő magyarázat erőltetett s egyáltalában ezen eljárási mód legkevésbé sem felel meg a szóbeli tárgyalás fogalmához kötött kívánalmaknak. S éppen ezért a kérdésnek ily értelemben való végleges rendezése nem lenne célszerű; ezenkívül sok esetben ilyen eljárás mellett nem is volna a hagyaték végleg rendezhető, vagy legalább is nagyon elhúzódnék annak rendezése. Ugyanis ritkán fordul elő azon eset, hogy a közjegyző rendelkezésére annyi adat álljon, a mennyi az öröklési tervezet helyes s megfelelő elkészítésére elegendő volna. A legtöbbször hiányos az öröklési tervezet alapjául szolgáló halálesetfelvétel, mert vagy az örökösök nincsenek benne mindnyájan megnevezve, vagy koruk, lakhelyük nincs feltüntetve; a hagyatéki ingatlan telekkönyvileg vagy egyáltalában nincsen vagy hely-

telenül van megjelölve; a telekkönyvben esetleg szereplő s öröklésre jogosult társtulajdonosok, a halásetfelvételben nincsenek vagy nem helyesen vannak megnevezve s személyazonosság igazolása, családi értesítő, anyakönyvi kivonat stb. beszerzése szükséges. Mindezeknek a kérdéseknek előzetes rendezése, tisztába hozatala a felek személyes megjelenése és közvetlen kikérdezése nélkül sok esetben nem sikerül a közjegyzőnek. Vagy ha sikerül és az öröklési tervezet elkészíthető is, végtelenül meghosszabbítja a hagyatéki ügy lebonyolítását s a közjegyzőnek sok ingyenes munkát s legtöbbször soha meg nem térülő költséget okoz.

A kérdésnek tehát a 62. és 63. §§-ok analógiájára való ilyenmü végleges rendezése nem lenne célszerű s a gyakorlatban csak ritkán s a legegyszerűbb esetekben volna teljes sikerrel alkalmazható.

Áttérve most már a kérdésnek mikénti rendezésére, nézetem szerint az örökösök érdekeinek nem felelne meg s így nem volna célra vezető a kérdésnek ügygondnok-rendeléssel való megoldása.

Az ügygondnok-rendelésnek én egyáltalán nem vagyok pártolója s csak végszükségben tartanám ezt alkalmazandónak akkor, ha a hagyaték más, egyszerűbb módon egyáltalában nem rendezhető. Nem pártolom pedig az ügygondnok s ügygondnokokkal való hagyatéki tárgyalást a következő főbb okokból:

1. Az ügygondnok kijelentése a feleknek csak vélelmezett akarata. Ezen vélelmezett akarat pedig igen sokszor nem akarata a feleknek. A cél tehát nincs elérve; mert azt hiszem: nem az a lényeges, nem az a cél, hogy a tárgyaláson valaki jelen legyen és nyilatkozzék a tárgyalásnak formai megtarthatása végett; hanem az, hogy a hagyaték rendezése a felek legjobb érdeke s lehetőleg azok akarata szerint történjék. Szem előtt tartva mindig azt, hogy az örökösöknek a tárgyalásról való elmaradása rendszerint csekélyebb értékű hagyatékoknál szokott előfordulni: az ügygondnok kijelentése a legtöbb esetben nem felel meg az örökösök valódi akaratának. Vegyük csak a következő egyszerű esetet: a Budapesten végintézkedés hátrahagyása nélkül elhalt örökhagyó után három testvére maradt örökösül, a kik — mondjuk — Somogy vármegyében laknak. A hagyaték egy 150 frt értékű házikó. A legidősebb örökös otthon lakik a házában; a két fiatalabb szerzett már házat vagy pedig valahol idegen

helyen szolgálnak. Az örökösök szóbeli egyezséget kérnek, a birtokban levő örökös megtartja a hagyatéki házat s testvéreit 50—50 frttal kielégíti. Felek a Budapestre kitűzött hagyatéki tárgyaláson nem jelennek meg. A kirendelt ügygondnok természetesen azt vélelmezi, hogy a hagyatéki ház a három testvére lesz s nevükre iratja. Az örökösök nem tesznek ellene lépést, mert költségük nincs. Az ügygondnok kijelentése s illetve a hagyaték átadása tehát nem a felek akarata szerint történik.

Az ilyen s ehhez hasonló esetek napirenden vannak: az örökösök egészen ellenkező módon disponálnak a hagyatéki vagyronról, mint az ügygondnok. Ennek pedig eredménye az, hogy a telekkönyvi állapot nem fog megfelelni a tényleges birtokállapotnak.

2. Az ügygondnok-rendeléssel nincs megszüntetve a hagyatéki ügy elhuzódása: nincsen biztosítva annak gyors lebonyolítása. Igaz ugyan, hogy egyes előző kérdések tisztába hozatala, illetve egyes adatok beszerzése az ügygondnokot terhelné, azt hiszem azonban, hogy az ügygondnok nem igen fogja e tekintetben nagyobb tevékenységet és gyorsabb eljárást kifejteni, mint ügygondnok nem létében a közjegyző.

3. Az ügygondnok, aránytalan sok költségébe kerülne az örökösnek. Mert nem csak méltánytalan, de igazságtalan lenne az, hogy a szegény örökösnek azért, mert a 100—150—200 kilométer távolságra székelő közjegyző előtt a hagyatéki tárgyaláson — költséghiány s nem makacs ságból nem jelenik meg; három vagy négyszer oly magas ügygondnoki díj fizetésére köteleztessék, mint a mennyibe talán utazása s ellátása került volna.

Mert bizony a midőn a hagyatéki bíróság, 100 frton aluli hagyatéki ügyben, egy-egy tárgyalási megjelenésért 8 frtot s az iratok tanulmányozása s az adatok beszerzése körüli munkálatok díjait is ehhez irányítva állapítja meg az ügygondnok részére, nagyon sokszor megtörténnék, hogy az örökösnek ha nem is egész öröksége, de legalább is fele reá menne az ügygondnoki díjakra és költségekre; s a hagyaték mégis nem valódi, hanem vélelmezett akarata szerint rendeztetett.

Az ügygondnok-rendelést tehát, a felhozott főbb indokokból, nem pártolom s szerény nézetem szerint a kérdés sokkal egyszerűbb s az örökösöknek is megfelelőbben volna megoldható a következő módon:

A közjegyző mindazon esetekben, midőn a hagyatéki első

tárgyalásra a szabályszerűen megidézett örökösök közül — a mennyiben azok idegen közjegyző-járásban laknak — senki sem jelent meg, avagy ha ez iránt az örökösök részéről kérelem terjesztett elő: köteles az összes hagyatéki iratok áttétele mellett, az örökösök lakhelye szerint illetékes közjegyzőt a hagyaték le-tárgyalása végett megkeresni; a megkeresett közjegyző pedig köteles ezen megbízást elfogadni s a törvény értelmében éppen úgy teljesíteni, mintha az a hagyatéki bíróságtól kapta volna. A megbízás teljesítése után pedig az összes iratokat visszaküldi a megbízó közjegyzőhöz, ki azokat a hagyatéki bírósághoz beteszti.

A tárgyalási díjak és költségek kérdése pedig ily esetekre oly módon volna szabályozható, hogy a tárgyaló közjegyző saját maga részére felszámítja a 117. §. I., illetve II. tétele szerinti tárgyalási díjat s költségeit; a megbízó közjegyző részére pedig — a ki az első tárgyalási határnapot kitüzi, a nyilvántartást s jelentéseket teljesíti — ezen tárgyalási díj felét s a költségeket.

A kérdésnek ilyen értelemben való megoldásával tehát alkalma nyílik úgy a közjegyzőnek a feleket személyesen kikérdezni, valamint a feleknek személyesen nyilatkozni s kívánságait kifejezni; szóval valódi tárgyalás tartható s elérhető az, hogy a hagyaték az örökösök akarata szerint rendezzessék.

Azon költség-többlet pedig, melyet ily esetben az örökös visel, sokkal kevesebb lenne az ügygondnoki díjaknál: s nem lenne méltánytalan az örökösre, mert a tárgyalásnak az ő lakhelyén való megtartása nem csak saját érdekében, hanem kényelmére is történik.

Dr. Tcgzes Gyula.

KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, fél évre 3 frt.	Megjelenik havonkint 2-szer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Váci körut 19.
--	--------------------------------	---

TARTALOM: Az utóörökösödésben foglalt hitbizottmányi helyettesítés, elidegenítési s megterhelési tilalomról. (Válasz dr. Hajós Béla Ödön urnak). Irta: dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — Kényszer telekkönyvi ügyekben Irta: Jakab Géza, kis-kőrösi kir. közjegyző. (Folytatás.) — A budapesti kir. közjegyzői kamara néhány elvi jelentőségű határozata. Irta: dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — A hagyaték tárgyalása, ha az örökösök közül senki sem jelenik meg. S. R. — Pénzügyi határozatok. Közli: dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — Az Adóügyi Szaklap 46-ik számából. — Hirdetések.

Az utóörökösödésben foglalt hitbizottmányi helyettesítés, elidegenítési s megterhelési tilalomról.

(Válasz Dr. Hajós Béla Ödön urnak.)

Dr. Hajós Béla Ödön kartársam a „Közjegyzők Lapja“ 21. számában „A közönséges és hitbizottmányi örökshelyettesítésről“ értekezik s arra az eredményre jut, hogy helytelen dolog az utóörökösödésbe az elidegenítés és megterhelés tilalmát belemagyarázni s hibáztatja a szerinte helytelen irányban kifejlődött joggyakorlatot, amely az utóöröklésbe ezen tilalmat belemagyarázza.

Miután ezen kérdésnek minél több oldalról való megvilágítása a közjegyzőkre nézve igen nagy fontossággal bír, mert a hagyaték tárgyalásainál e körülmény, vagyis az utóöröklés jogi természeté mindig figyelembe veendő, kénytelen vagyok a cikkíró ural ellenkező álláspontot elfoglalni s azt alább megindokolni.

Már „A hagyaték átadása, ha a köteles rész hagyományi, utóörökösi vagy az özvegyi jog vitás“ című cikkemben, mely e lap hasábjain megjelent, foglalkoztam az utóöröklés jogi természetével s kifejtettem, hogy az első örökös az utóöröklés által korlá-